

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.V.20.346/2017/6.

A tanács tagjai:

Dr. Bartal Géza a tanács elnöke

Dr. Zumbók Péter előadó bíró

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin bíró

A felperes:

...

A felperes képviselője:

dr. Okányi Zsolt ügyvéd

Az alperes:

...

Az alperes képviselője:

... jogtanácsos

A per tárgya:

késedelmi kamat megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.222/2016/4-III.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 12.G.43.578/2015/12.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes részére 44.411.541 (negyvennégy millió-négy száz tizenegyezer-ötszáznegyvenegy) forintot, és abból

- 835.869 (nyolcszázharmincötezer-nyolcszázhatvankilenc) forint után 2014. április 12-től,
- 2.521.381 (kétfmillió-ötszázhuszonegyezer-háromszáznyolcvanegy) forint után 2014. április 24-től,
- 3.473.913 (hárommillió-négy százhetvenháromezer-kilencszáz tizenhárom) forint után 2014. július 18-tól,
- 4.158.735 (négy millió-százötvennyolcezer-hétszázharmincöt) forint után 2014. július 19-től,
- 9.674.129 (kilencmillió-hatszázhetvennégyezer-százhuszonkilenc) forint után 2014. augusztus 5-től,
- 7.148.899 (hétmillió-száznegyvennyolcezer-nyolcszázkilencvenkilenc) forint után 2014. augusztus 8-tól,

- 2.384.058 (kétmillió-háromszáznyolcvannégyezer-ötvennyolc) forint után 2014. augusztus 29-től,
- 932.309 (kilencszázharminckettőezer-háromszázkilenc) forint után 2014. augusztus 30-tól,
- 8.722.119 (nyolcmillió-hétszázhuszonkettőezer-száztizenkilenc) forint után 2014. október 29-től,
- 4.560.129 (négymillió-ötszázhatvanezer-százhuszonkilenc) forint után 2014. november 7-től

a kifizetés napjáig számított, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat nyolc százalékponttal növelt mértékű késedelmi kamatát.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperes részére 11.500.000 (tizenegymillió-ötszázezer) forint együttes elsőfokú és másodfokú perköltséget és felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes, a ... és a ... mint vállalkozók, valamint az alperes mint megrendelő közbeszerzési eljárás eredményeként vállalkozási szerződéseket kötöttek. A felperes és a nevezett társaságok a 2013. november 19. napján kelt szerződésekben a ... és ... vasúti vonalon, a 2013. november 21. napján kelt szerződésben a Ferencváros „C” elágazás - ... vonalon távközlési, vasúti biztonsági berendezés telepítését vállalták. Az alperes megrendelőként mindhárom szerződésben kötelezettséget vállalt arra, hogy a projektelem kivitelezéséért, befejezéséért, valamint az azokban keletkezett hiányok pótlásáért kifizeti a vállalkozó részére a szerződéses árat a szerződésben rögzített időpontokban és módozat szerint. Valamennyi szerződés tartalmazta, hogy a szerződés szállítói finanszírozású és a pénzügyi fedezetet milyen számú támogatási szerződés biztosítja. Az alperesnek a nevére kiállított számlát kifizetési kérelemmel kellett eljuttatnia a kifizetésre köteles szervezethez, amelynek - alvállalkozó igénybevétele hiányában - a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: Kbtv.) 130. § (3) bekezdése szerint kellett kifizetnie az ellenszolgáltatást. Mindhárom szerződés egyezően rögzítette azt is, hogy abban az esetben, ha a vállalkozó részére a fizetés késedelmesen történik, akkor a megrendelő a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 301/A. § (2) bekezdése szerinti mértékű késedelmi kamatot köteles fizetni.
- [2] A vállalkozási szerződések teljesítése céljából az alperes

támogatási szerződéseket kötött a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium Közlekedési Operatív Programokért Felelős Helyettes Államtitkárságával (a továbbiakban: KÖZOP HÁT).

- [3] A vállalkozói díj kifizetése részben késedelmesen történt.
- [4] A ... és a ... a késedelmi kamatkövetelésüket a felperesre engedményezték.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [5] A felperes keresetében a vállalkozói díj késedelmes kifizetése miatt felszámított 44.411.541 forint késedelmi kamat és az egyes számlák esedékességétől a kifizetésig járó késedelmi kamat megfizetésére kérte az alperes kötelezését.
- [6] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy európai uniós forrásból finanszírozott projektről és szállítói kifizetésről lévén szó, az általa nem vitatott mértékű késedelmi kamat kifizetésére nem ő, hanem a ... köteles.

Az első- és másodfokú ítélet

- [7] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Kiemelte, hogy a szerződéseknek a megrendelő díj- és kamatfizetési kötelezettségéről szóló rendelkezései ellentétesek azokkal a kikötésekkel, amelyek a vállalkozói díj kifizetését a kifizetésre köteles szervezet feladatává teszik. A szerződéses rendelkezéseket összevetve a Kbtv. 130. § (4) bekezdésével, a 2007-2013. programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 4/2011. (I.28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet 1.) 1. § [helyesen: 2. § (1) bekezdés] 25a. pontjával, 56. § (1) bekezdésével és 60. § (1) bekezdésével, valamint az építési beruházások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló 306/2011. (XII.23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet 2.) 12. § (1) bekezdésével és 14. § (1) bekezdésével, megállapította, hogy a feleknek nem volt szándékuk a szállítói finanszírozású, európai uniós támogatásból megvalósuló beruházások során az e tekintetben irányadó jogszabályoktól eltérni a kifizetésre kötelezett személye kapcsán. A szerződéseket úgy kötötték, hogy abban kifejezetten utaltak a támogatásból való megvalósulásra, és a kifizetésre köteles szervezetet kifejezetten a vállalkozói díj fizetésére kötelezettként említették, annak ellenére, hogy a szerződéseken az aláírása nem szerepelt. Minthogy a támogatási szerződéseket e vállalkozási szerződések vonatkozásában kötötték meg, az elsőfokú bíróság - az alperes hivatkozásával egyezően - azt állapította meg, hogy a perbeli jogviszonyok háromoldalúak, és azoknak részese kifizetőként a ..., amelyre a vállalkozói díj kifizetésének kötelezettsége hárult. Az elsőfokú ítélet indokolása szerint a Kbtv. 130. § (4) bekezdése, a

Rendelet 1. 60. § (1) bekezdése és a Rendelet 2. 14. § (1) bekezdése kifejezetten nevesíti az ilyen esetekben közreműködő kifizetésre köteles, avagy lebonyolításban érintett szervezetet, amelynek kötelezettségévé a szállítói kifizetéseket teszi. A Rendelet 1. 60. § (1) bekezdésében foglaltak kapcsán az elsőfokú bíróság utalt arra, hogy a késedelem okának és felróhatóságának a megrendelő és a kifizetésre köteles szervezet egymás közötti jogviszonyában lehet jelentősége. Mindezekre tekintettel pedig azt állapította meg, hogy a nem vitatottan fennálló fizetési késedelem folytán a nem vitatott mértékű késedelmi kamat megfizetésére a szerződéses rendelkezések értelmében nem az alperes köteles.

- [8] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Rámutatott arra, hogy a felek két egymással szorosan összefüggő szerződést kötöttek: az egyik a vállalkozási szerződés, amely a felperes és jogelődjei, valamint az alperes között jött létre, a másik a támogatási szerződés, amely az alperes és a kifizetésre kötelezett/kijelölt szervezet között jött létre. Ebben a speciális jogviszonyban egyik szerződés sincs a másik nélkül, a támogatásokat a vállalkozási szerződésekre tekintettel kapja a kedvezményezett, és a vállalkozói díjak kifizetésére a támogatási szerződések nélkül nem kerülhet sor. A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a támogatási szerződés alapján maga a szerződés minősül kötelezettségvállalásnak, ezért a kifizető szerv a felperes álláspontjától eltérően nem az alperes teljesítési segédje. A Ptk. 292/B. § (1) bekezdésének, a Kbtv. 130. § (4) bekezdésének és 182. § (1) bekezdésének, a Rendelet 1. [helyesen: 2. § (1) bekezdés]11., 25a., 27. pontjainak, 56. § (1) bekezdésének és a Rendelet 2. 14. § (1) bekezdésének együttes értelmezéséből következően, a közbeszerzési eljárásra, az európai uniós támogatásra és a szállítói kifizetés alkalmazására figyelemmel kizárólag a kifizetésre köteles szervezet, az adott esetben a ... teljesíthet bármilyen kifizetést. Ezen túlmenően a kifizetésre köteles szervezet késedelmi kamatfizetési kötelezettségét a Rendelet 1. 60. § (1) és (3) bekezdései is egyértelműen alátámasztják. A másodfokú bíróság utalt továbbá arra, hogy alaptalan volt a felperesnek az a fellebbezési hivatkozása, hogy az alperes az elsőfokú eljárásban a fizetési kötelezettségét részben - 13.709.895 forint erejéig - elismerő nyilatkozatot tett.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [9] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és az alperesnek a módosított keresettel egyező marasztalását kérte. Megsértett jogszabályhelyként jelölte meg a Ptk. 198. § (1) bekezdését, 242. § (1)-(2) bekezdéseit, 292/B. §-át és 301. § (1) bekezdését, a Kbtv. 130. § (4) bekezdését, a Rendelet 1. 56. § (1) bekezdését és 60. § (1), (3) bekezdéseit, valamint a Rendelet 2. 14. § (1) bekezdését. Kifejtette, hogy alapvetően téves a jogerős ítélet indokolásának az a kiindulópontja, amely szerint a

perbeli jogviszonyok háromoldalúak. A ... ugyanis a vállalkozási szerződésekben félként nem szerepel, és a szerződő feleknek nem is állt fenn olyan szándéka, hogy őt a közvetlen jogviszonyuk részesévé tegyék. A vállalkozási szerződések a főszolgáltatás és az annak késedelmes megfizetése esetén járó késedelmi kamat tekintetében egyértelműen az alperes mint megrendelő fizetési kötelezettségét rögzítik anélkül, hogy e körben a ...-ra utalnának. Ezzel szemben a vállalkozási szerződésektől különálló támogatási szerződéseknek a felperes nem részesese, azok az alperes és a ... belső jogviszonyában rendezik a kifizetések alapvetően technikai lebonyolítását, mégpedig anélkül, hogy kihatással lennének az alapul szolgáló vállalkozási szerződésekben részes felekre és azok szerződéses pozíciójára. Mindezek miatt a felperes fenntartotta azt az álláspontját, hogy a ... csupán az alperes teljesítési segédje, és közvetlen fizetési kötelezettségét a jogerős ítéletben felhívott jogszabályi rendelkezések sem teszik megállapíthatóvá. Ennek megfelelően a vállalkozási szerződések szerinti kifizetéseket - ideértve a késedelmi kamat iránti követelést is - a felperes kizárólag az alperestől követelheti, és azokat jogilag az alperes köteles teljesíteni. A felperes megismételte továbbá azt a fellebbezésében foglalt hivatkozását, hogy az alperes az elsőfokú eljárásban 13.709.895 forint erejéig elismerte a fizetési kötelezettségét, előkészítő iratának az egyes számlák késedelmes kiegyenlítését részletező mellékletében ugyanis ekkora összegben jelölte meg az őt terhelő késedelmi kamat mértékét. A tartozáselismerésre tekintettel pedig az adott részben mindképpen helye lett volna az alperes marasztalásának.

- [10] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [11] A felülvizsgálati kérelem megalapozott.
- [12] A Kúria a Pp. 275. §-ának (2) bekezdése alapján, a felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet a tartozáselismerésre történt hivatkozással szemben kifejtett álláspont kivételével a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból az alábbiak miatt jogszabálysértő.
- [13] A felperes a felülvizsgálati kérelmében - miként a fellebbezésében is - tévesen hivatkozott arra, hogy az alperest az elsőfokú eljárás során tett tartozáselismerésre tekintettel az általa elismert összeg erejéig marasztalni kellett volna, és a kereset e részében nem lett volna elutasítható. Ezzel kapcsolatban figyelemmel kellett lenni a tartozáselismerés (Ptk. 242. §), és a perbeli jogelismerés közötti különbségre: míg az előbbi anyagi jogi, addig az utóbbi eljárásjogi fogalom. A perbeli jogelismerés a tartozáselismeréssel ellentétben nincs írásbeli alakhoz kötve, az a félnek a perben tett rendelkező cselekménye, amellyel valóban nyilvánítja az ellenfélnek a vele szemben támasztott jogát. Lényeges azonban, hogy a

követelést - akár csak részben is - elismerő nyilatkozatnak egyértelműen határozottnak kell lennie (BH1982.62.). Az utóbbi követelménynek megfelelő nyilatkozata az alperesnek a perben nem volt. A felperes hivatkozásával szemben nem minősült jogelismerésnek az, hogy az alperes az egyik előkészítő iratában a kereseti követelés alapjául szolgáló számlák kapcsán megjelölte azt az összeget, amelynek késedelmes kifizetése őt terheli; különös tekintettel arra, hogy az ezt követő tárgyaláson bírói felhívásra előadta, hogy a követelést a fenti összeg erejéig sem ismeri el.

- [14] A perben eldöntendő jogkérdés az volt, hogy az alperes tekinthető-e a peresített késedelmi kamatkövetelés kötelezettjének; helytálló-e a jogerős ítéletnek az a megállapítása, hogy olyan háromoldalú kötelmi jogviszony áll fenn a felek között, amelyben a vállalkozói díj, és ahhoz kapcsolódóan a késedelmi kamat fizetésének kötelezettsége a ...-ot terheli a felperes irányába, vagy pedig e szervezet csupán az alperes teljesítési segédje, amelytől a felperes közvetlenül teljesítést nem követelhet.
- [15] A fentiek kapcsán abból kellett kiindulni, hogy a felperes és jogelődjai, valamint az alperes kötöttek vállalkozási szerződéseket, amelyekben az alperes megrendelőként kötelezettséget vállalt a vállalkozói díj (szerződéses ár), és - késedelem esetén - a késedelmi kamat kifizetésére is. Mindezekkel nem ellentétesek azok a szerződéses kikötések, amelyek a szállítói finanszírozásra és a pénzügyi fedezetet jelentő támogatási szerződésekre utalnak, mint ahogy nem ellentétesek az utóbbiakkal összefüggő, a bíróságok által felhívott jogszabályi rendelkezések sem.
- [16] A Kbtv. 130. §-ának (4) bekezdése a Ptk. 292/B. § (1)-(2) bekezdéseire utal, a kifizetésre köteles szervezet támogatásból megvalósuló közbeszerzés esetén szállítói kifizetés során e törvényhelyek szerint köteles az ellenszolgáltatást teljesíteni. A Ptk. 292/B. § (1)-(2) bekezdései pedig - ahogyan azt a jogerős ítélet indokolása is tartalmazza - a szerződő hatóság és a szerződő hatóságnak nem minősülő személy közötti szerződésen alapuló pénztartozás teljesítésének határidejét szabályozzák. A kifizetésre köteles szervezettel szembeni közvetlen igényérvényesítés lehetőségét tehát a hivatkozott törvényi rendelkezések egyike sem biztosítja.
- [17] A Rendelet 1. 56. § (1) bekezdése - a szállítói finanszírozásnak a 2. § (1) bekezdésének 25a) pontjában írt definíciójának megfelelően - kimondja, hogy a támogatás folyósítására közvetlenül a szállító számlájára történő utalással kerül sor, de ennek feltétele a kedvezményezett által benyújtott kifizetési igénylés. Ezzel összhangban a felek szerződésai az alperes mint megrendelő számára előírták a kifizetési kérelemnek, és annak mellékleteként az alperes nevére kiállított számlának a kifizetésre köteles szervezethez való továbbítását. Mindebből az következik, hogy a kifizetésre köteles szervezet csak a támogatási szerződés kedvezményezettjének kérelme alapján teljesíthet a szállító felé kifizetést, amely a támogatási szerződésben meghatározott, a

kedvezményezettet megillető támogatás. A felperes ezért szállítóként a vállalkozási szerződésekből fakadó követeléssel közvetlenül a ...-tal szemben nem léphetett fel.

- [18] A Rendelet 1. 60. § (1) bekezdése a lebonyolításban érintett szervezet késedelmi kamatfizetési kötelezettségét állapítja meg arra az esetre, ha a külön - az 59. § (2) és (3) bekezdéseiben - meghatározott kifizetési határidőt számára felróható okból elmulasztja. Mindkét bíróság helyes jogértelmezéssel állapította meg, hogy ez a szabály a támogatási szerződést kötő felek, vagyis az alperes mint kedvezményezett és a ... mint lebonyolításban érintett szervezet belső jogviszonyában alkalmazandó. Ennélfogva az a felperes felé fennálló, a Ptk. 301. § (1) bekezdésén és 301/A. § (1)-(2) bekezdésein alapuló késedelmi kamatfizetési kötelezettség, valamint a passzív perbeli legitimáció szempontjából sem releváns.
- [19] A másodfokú bíróság a jogerős ítélet indokolásában a Rendelet 1. 60. § (3) bekezdésére is hivatkozott. Ez a törvényhely arról rendelkezik, hogy a késedelmi kamat kifizetését pénzügyi és számviteli szempontból a támogatásoktól elkülönítetten kell kezelni. Ebből azonban szintén nem vonható le olyan következtetés, miszerint a szállító a késedelmi kamatkövetelését közvetlenül a kifizetésre köteles szervezettel szemben érvényesíthetné.
- [20] A Rendelet 2. 14. § (1) bekezdése arra az esetre írja elő az ajánlatkérőként szerződő fél, valamint - európai támogatás esetén szállítói kifizetés során - a kifizetésre köteles szervezet számára az ellenszolgáltatásnak a Ptk. 292/B. § (1) bekezdésétől eltérő teljesítését, ha az ajánlattevőként szerződő fél a teljesítéshez alvállalkozót vesz igénybe. Amellett ugyanakkor, hogy alvállalkozó igénybevétele utaló peradat nem merült fel, s így ez a jogszabályhely a felek jogvitájában nem volt alkalmazható, a fentiekben ismertetett, a kereset megalapozottságát illetően lényeges jogkérdés megválaszolására sem alkalmas.
- [21] Mindezekre tekintettel az állapítható meg, hogy a kifizetésre köteles szervezet, a ... annak ellenére sem volt alanya a felek kötelmi jogviszonyának, hogy a szállítói finanszírozás miatt, az alperessel kötött támogatási szerződés alapján a támogatást a felperes részére kellett kifizetnie. A vállalkozási szerződés és a támogatási szerződés egymáshoz úgy kapcsolódtak, hogy a támogatási szerződés jelentette a vállalkozási szerződés pénzügyi fedezetét. A kifizetésre köteles szervezet az alperes teljesítési segédje (Ptk. 315. §) volt, az alperes a vállalkozási szerződésben foglalt kötelezettségének teljesítéséhez vette őt igénybe, és ennek érdekében kötött vele támogatási szerződést.
- [22] A felperes számára tehát sem a vállalkozási szerződés kikötései, sem a szállítói finanszírozással kapcsolatos jogszabályi rendelkezések nem tették lehetővé a peresített késedelmi kamatkövetelésnek az alperes helyett a kifizetésre köteles szervezettel, a ...-tal szembeni érvényesítését. A passzív perbeli legitimáció hiányára hivatkozással ezért tévesen utasította el a bíróság a keresetet.

- [23] A Kúria a kifejtettekre figyelemmel, a Pp. 275. §-ának (4) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a jogszabályoknak megfelelően az alperest a módosított keresettel egyezően marasztalta.

A döntés elvi tartalma

- [24] A vállalkozó a szállítói finanszírozású vállalkozási szerződésből fakadó vállalkozói díj, és az azzal kapcsolatos késedelmi kamat iránti követelését a megrendelővel, és nem azzal a kifizetésre köteles szervezettel szemben érvényesítheti, amely a megrendelővel támogatási szerződést kötött.

Záró rész

- [25] A Kúria a Pp. 270. §-ának (1) bekezdése folytán alkalmazott Pp. 78. § (1) bekezdése szerint, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5)-(6) bekezdéseire tekintettel kötelezte az alperest a felperes részéről felmerült, 1.500.000 forint kereseti illetékből és 2.000.000 forint ügyvédi munkadíjból álló elsőfokú perköltség, 2.500.000 forint fellebbezési illetéket és 1.000.000 forint ügyvédi munkadíjat tartalmazó másodfokú perköltség, valamint 3.500.000 forint felülvizsgálati eljárási illetéket és 1.000.000 forint ügyvédi munkadíjat magában foglaló felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.
- [26] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése alapján - a felperes kérelmére - tárgyaláson bírálta el.
- [27] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdésének e) pontja zárja ki.

Budapest, 2018. február 8.

. Bartal Géza s.k. a tanács elnöke, Dr. Zumbók Péter s.k. előadó
bíró, Dr. Simonné Dr. Gombos Katalin s.k. bíró